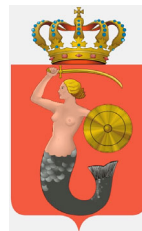

Rok założenia 1919

**Stowarzyszenie
Elektryków Polskich**
Oddział Warszawski
im. Kazimierza Szpotańskiego

Pan/Pani
jest zaproszony/a

na uroczyste
Seminarium inaugurujące
Rok prof. Władysława LATKA

Zarząd Główny SEP ustanowił
w Stowarzyszeniu Elektryków Polskich rok 2016
Rokiem prof. Władysława Latka

19 kwietnia 2016 r. od godz. 16:30
w sali konferencyjnej
Wydziału Elektrycznego Politechniki Warszawskiej
gmach Starej Kotłowni (sala 4 i 5)
przy Placu Politechniki 1 w Warszawie

**Uroczysta Inauguracja roku prof. Władysława Latka
19 kwietnia 2016 r.**

GOŚCIE HONOROWI

Piotr Szymczak , prezes SEP Krzysztof Kluszczyński , przew. PTETiS Lech Grzesiak , dziekan WE PW	Grzegorz Kamiński , kier. ZME PW Rodzina Profesora W. Latka
---	--

KOMITET ORGANIZACYJNY

Miłoslawa Bożentowicz Andrzej Marusak	— przewodniczący
Robert Borysik Paweł Krajewski	Piotr Marusak Wojciech Urbański

PROGRAM UROCZYSTOŚCI

16:30 • Otwarcie Seminarium i wystąpienia Gości Honorowych

16:50 • Część rocznicowa

Życie i twórczość Profesora Władysława Latka (1916-1991)

- „Władysław Latek — człowiek, inżynier, profesor”
— Wojciech Urbański, doc. dr inż., prodziekan WE PW (30')

Kontynuacja prac Profesora Władysława Latka

- „Nowe życie pracujących polskich turbogeneratorów” — Roman Krok, dr hab. inż., Instytut Elektrotechniki i Informatyki PŚI (40')

Wspomnienia wychowanków Profesora

- „Moje wspomnienia o Profesorze Władysławie Latku”
— Zbigniew Życki, dr hab. inż., prof. IEL (do 20')
- Wspomnienia zaproszonych Gości (ok. 30')

18:50 • Zakończenie Seminarium

• Poczęstunek (od 18:50 do 19:30) sala 5

Biuro: Oddział Warszawski SEP
ul. Czackiego 3/5, 00-043 Warszawa, lok. 140, tel. 22-827-38-46,
www.ce.pw.edu.pl/sep-ow, <http://sep.warszawa.pl>
e-mail: biuro@sep.warszawa.pl

WŁADYSŁAW LATEK (1916-1991)

Inżynier elektryk, naukowiec, dydaktyk i społecznik. Profesor Politechniki Warszawskiej w dziedzinie maszyn elektrycznych, a zwłaszcza turbogeneratorów. Zasłużony dla rozwoju przemysłu elektrotechnicznego, energetyki, szkolnictwa wyższego i nauki. Działacz Stowarzyszenia Elektryków Polskich.

Urodzony 28 lutego 1916 r. w Skromowicach pow. Lubartów jako syn Grzegorza i Weroniki z d. Lipka. Ukończył Państwowe Gimnazjum Męskie im. Tadeusza Kościuszki w Łukowie (1934) i rozpoczął studia na Wydziale Elektrycznym Politechniki Warszawskiej (PW). We wrześniu 1939 r., do ukończenia studiów brakowało mu tylko egzaminu dyplomowego, egzamin ten złożył dopiero po wojnie (IX 1945).

Podczas studiów działał w Stronnictwie Ludowym oraz w Akademickim Kole Młodzieży "Wici". Pełnił funkcję kierownika świetlicy przy Instytucie Oświaty i Kultury im. Stanisława Staszica. Prowadził bibliotekę i czytelnię dla studentów. Organizował odczyty i wieczory dyskusyjne, współredagował numery "Młodej Myśli Ludowej".

Po wybuchu II wojny światowej, powrócił do rodzinnej wsi Skromowice koło Kocka i był świadkiem ostatniej bitwy kampanii wrześniowej stoczonej przez regularne wojsko z Niemcami w dniach od 2 do 6 października 1939 r. pomiędzy oddziałami polskiej Samodzielnej Grupy Operacyjnej „Polesie” gen. Kleeberga, a niemieckimi oddziałami XIV Korpusu Zmotoryzowanego gen. von Wierthersheima. Bitwa ta zadecydowała o przystąpieniu 24-letniego Władysława Łatka do czynnej konspiracyjnej walki zbrojnej.

W początkowym okresie okupacji niemieckiej wraz z Edwardem Kobosko (1906-84) i Kazimierzem Kolbińskim, założyli Przedsiębiorstwo Elektryczne, które w okupowanej Warszawie wygrało przetarg na zelektryfikowanie gmachów Politechniki Warszawskiej. W przetargu tym startowała również firma Siemens. Jak pisze Andrzej Kobosko [4]:

"Instalacja elektryczna, która istniała w okresie międzywojennym na Politechnice dostosowana była do różnych napięć i Niemcy zarządzili jej unifikację z zamiarem, że wykona to firma niemiecka, dlatego duże zaskoczenie okupanta wywołał wybór małej firmy warszawskiej. Firma E. Kobosko w okresie okupacji utrzymywała się z elektryfikacji wsi łowickich, a w podziemnej Warszawie rozwiązywała problemy sterowania pociskami, przerzutem ludzi itp."

W roku 1941 przystąpił do walki w Batalionach Chłopskich (BCh) na terenie Obwodu Lubartów, pod pseudonimem "Młot" (od 15 V 1941 do 22 VII 1944). Doszedł do stanowiska zastępcy komendanta BCh na okręg lubartowski, uczestniczył w scalaniu BCh z AK, a od roku 1943 był delegatem rządu londyńskiego na powiat lubartowski.

Działal w PSL Stanisława Mikołajczyka, aż do likwidacji tego Stronnictwa w roku 1947.

Po zakończeniu wojny, złożył egzamin dyplomowy na PW i jako inżynier elektryk, rozpoczął pracę zawodową w Lubelskim Międzykomunalnym Związku Elektryfikacyjnym (LUBZEL), na stanowisku kierownika warsztatu remontowego maszyn elektrycznych i transformatorów oraz stacji prób. W latach 1946-47 pracował w firmie "Elektrobot" projektując i budując maszyny indukcyjne, a w latach 1949-50 — w Przedsiębiorstwie Robót Elektrycznych projektując i nadzorując montaż dużych układów napędowych.

Pracę naukowo-dydaktyczną w Katedrze Maszyn Elektrycznych Wydziału Elektrycznego PW rozpoczął na stanowisku starszego asystenta dnia 1 kwietnia 1948 r. i przeszedł wszystkie szczeble kariery naukowej.

Stopień naukowy doktora nauk technicznych uzyskał w roku 1951 na Wydziale Elektrycznym PW, za pracę pt. „*Określenie wielkości charakterystycznych synchronizowanego silnika indukcyjnego na podstawie danych biegu jałowego i danych znamionowych*”, której promotorem był profesor Bolesław Dubicki (1906-1990). Od tego momentu Jego kariera naukowa nabrała tempa: w roku 1955 został mianowany docentem etatowym, następnie — profesorem nadzwyczajnym (1961) i zwyczajnym (1971).

Pracę naukową na Politechnice Warszawskiej łączył z potrzebami przemysłu i energetyki, wiązał teorię z praktyką. Inicjował, wykonywał badania i opisywał, wraz ze swymi współpracownikami prace naukowe przedstawiane na konferencjach krajowych i zagranicznych oraz publikowane w czasopismach naukowych, między innymi na konferencjach IEEE w Kanadzie i CIGRE w Paryżu oraz w Archiwum Elektrotechniki.

Profesor Władysław Latek był twórcą ośrodka badawczego, zajmującego się zjawiskami w prądnicach i silnikach dużej mocy, a **właśnie w turbogeneratorach**. Napisał kilka książek naukowych i technicznych, a między innymi: *Zarys Maszyn Elektrycznych*, *Teoria Maszyn Elektrycznych*, *Badanie Maszyn Elektrycznych w Przemśle*, *Turbogeneratory* — cenione przez studentów i specjalistów tych specjalności.

Fot. 2. Z przodu: W. Latek i B. Dubicki

Od roku 1956, przez 3 kadencje był prodziekanem Wydziału Elektrycznego PW, a w roku 1971 został dziekanem. W roku 1962 został kierownikiem Zakładu Maszyn Elektrycznych Dużych Mocy w Katedrze Maszyn Elektrycznych, a po likwidacji katedr w strukturze PW (1970), był kierownikiem Zakładu Maszyn Elektrycznych w Instytucie Maszyn Elektrycznych. Przez 8 lat był dyrektorem Instytutu Maszyn Elektrycznych PW (1976-84). Równolegle pracował w Instytucie Elektrotechniki i w Instytucie Energetyki oraz w Przedsiębiorstwie Robót Elektrycznych, a następnie w Elektromontażu.

Jako specjalista w dziedzinie turbogeneratorów i dużych maszyn elektrycznych, współpracował ściśle, w zakresie konstrukcji maszyn elektrycznych, z zakładami DOLMEL we Wrocławiu i z zakładami KOMEL w Katowicach. W zakresie eksploatacji turbogeneratorów, przez wiele lat, współpracował z wieloma elektrowniami. Był konsultantem prac badawczych w Instytucie Elektrotechniki (IEL) oraz organizatorem i długoletnim konsultantem Pracowni Turbogeneratorów w Instytucie Energetyki (IEN).

Był nauczycielem i wychowawcą wielu pokoleń inżynierów i pracowników nauki, autorem wielu cenionych prac naukowych i podręczników akademickich. Wykładał przedmioty: *maszyny elektryczne, turbogeneratory, stany nieustalone w maszynach elektrycznych, teoria maszyn elektrycznych*. Były to wykłady autorskie, do których pisał podręczniki i skrypty drukowane w kilku wydaniach. Był promotorem 18 doktoratów. Zrecenzował ok. 70 rozpraw doktorskich i 20 habilitacyjnych. Wielu jego wychowanków pracuje w przemyśle, energetyce i gospodarce, zajmuje stanowiska profesorskie na uczelniach i w instytutach badawczych.

Pod Jego kierownictwem, wykonano wiele unikalnych prac dla wielu klientów spoza uczelni kiedy to Jego wiedza i doświadczenie były niezbędne. W Katedrze, a później Zakładzie Maszyn Elektrycznych PW wykonywano zarówno prace eksperckie jak i warsztatowe dla jednostek gospodarczych z całego kraju. Określano przyczyny awarii i naprawiano maszyny elektryczne i układy elektromaszynowe w przeróżnych zakładach: od elektrowni, cukrowni i mleczarni, po szpitale, lotniska wojskowe i fabryki zbrojeniowe. Bardzo często, konieczne było konstruowanie nietypowego oprzyrządowania do przeprowadzenia remontów maszyn elektrycznych, jak np. ściązaczy, pras i grzałek, aby te maszyny rozłożyć i naprawić i następnie złożyć.

W Stowarzyszeniu Elektryków Polskich (SEP) był: prezesem Oddziału Warszawskiego (OW) (1966-68), wiceprezesem Zarządu Głównego (1969-78), przewodniczącym Komisji Zagranicznej ZG SEP i przez wiele lat — przewodniczącym różnych Komisji w OW. W Konkursie "Mistrz Techniki", organizowanym rocznie przez OS NOT (Ośrodek Stołeczny Naczelnej Organizacji Technicznej) i Życie Warszawy, przez wiele lat był przewodniczącym jury. Był również członkiem Głównej Komisji Nagród w NOT.

W roku 1984, za działalność stowarzyszeniową otrzymał godność Honorowego Członka SEP. W roku 1990 otrzymał godność Honorowego Członka PTETiS

(Polskiego Towarzystwa Elektrotechniki Teoretycznej i Stosowanej) za działalność naukową (№ 40).

Fot. 3. Jubileusz 50-lecia SEP (1969); od lewej: W. Latek i K. Kopecki

Otrzymał wiele odznaczeń państwowych i stowarzyszeniowych, m.in.: Krzyż Oficerski Orderu Polonia Restituta, Krzyże Kawalerski i Oficerski Orderu Odrodzenia Polski, Medal Komisji Edukacji Narodowej, **Medal Ampera** (od Stowarzyszenia Elektryków Francuskich, 1974). Senat Politechniki Rzeszowskiej wyróżnił prof. W. Latka medalem "Zasłużony dla Politechniki Rzeszowskiej im. Ignacego Łukasiewicza" (1986) za szczególny wkład w rozwój uczelni, a m.in. wypromowanie pięciu doktorów.

Fot. 4. Medal Ampere'a

Fot. 5. Medal Politechniki Rzeszowskiej

Profesor W. Latek, był inicjatorem cyklu konferencji naukowych pod nazwą Sympozjum Maszyn Elektrycznych (SME) organizowanych corocznie od 1965 r. Od początku SME, prof. W. Latek był przewodniczącym Komitetu Organiza

cyjnego. Początkowo, symposium to było organizowane przez ośrodek warszawski, ale po piętnastu latach przekształciło się w symposium ogólnopolskie, a następnie — w międzynarodowe. Nieprzerwanie, symposium SME spełnia ważną rolę integrującą środowisko pracowników nauki i przemysłu, jest źródłem wielu inicjatyw i opracowań w dziedzinie maszyn elektrycznych. LI (pięćdziesiąte pierwsze) SME międzynarodowe, zorganizowano w środowisku gdańskim (Gdańsk – Chmielno, 21-24 czerwca 2015). Ostatnie za Jego życia — XXVII SME — odbyło się w Sopocie we wrześniu 1991 r. ale złożony ciężką chorobą, nie uczestniczył w tej konferencji.

Przez wiele lat był: członkiem Rad Naukowych Instytutu Elektrotechniki, Instytutu Energetyki i Instytutu Układów Elektromaszynowych Politechniki Wrocławskiej, oraz zakładów KOMEL w Katowicach, przewodniczącym Sekcji Maszyn Elektrycznych i Transformatorów w Komitecie Elektrotechniki PAN, członkiem Komitetu Nagród Państwowych, przewodniczącym Komisji Normalizacyjnej Maszyn Elektrycznych przy BOBRME (Branżowy Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Maszyn Elektrycznych) KOMEL oraz Komisji Normalizacyjnej Małych Maszyn Elektrycznych w IEL. Był członkiem SEP, IEEE i CIGRE.

Zmarł w Warszawie dnia 18 X 1991 r. i został pochowany na Warszawskich Powązkach Wojskowych w kwaterze [A2-VII 10]. Pamiętamy Profesora jako człowieka pogodnego, miłego i czynnego.

Andrzej Marusak

Źródła

- [1]. W. Latek, *Życiorys*, Warszawa 1989.
- [2]. E. Koziej, W. Urbański, *Profesor Władysław Latek*. Informator PTETiS, nr 15, grudeń 2007.
- [3]. Z. Grunwald (red.), *Zarys historii Wydziału Elektrycznego 1921-1981*. Materiały Sympozjum, XI 1981. WPW. Warszawa, 1983.
- [4]. A. Kobosko, *Edward Kobosko (1906-1984)*, Warszawa 2004, na stronie internetowej <http://apw.ee.pw.edu.pl/tresc/sylw.htm> (dostęp w lutym 2016).
- [5]. A. J. Marusak (red.), *"40-lat PTETiS" Biuletyn nr 5 (jubileuszowy)*. Wyd. Własne Warszawa 2001, ss.199.

Doktoraty, których promotorem był prof. W. Latek

1. Stefan Piątek, Współczynnik możliwości wirnika turbogeneratora z uzwojeniami aluminowymi, 1960.
2. Alfred Kiszko, Wyznaczenie rozkładu temperatur w prętach wirników klatkowych silników indukcyjnych, 1965.
3. Ryszard Matusiak, Metoda wyznaczania rozkładu temperatur w prętach uzwojenia i stali zębów wirnika turbogeneratorów dużej mocy w stanie cieplnie ustalonym, 1965.
4. Jerzy Przybysz, Wyznaczanie rozkładu temperatur w wirnikach turbogeneratorów z chłodzeniem pośrednim, 1968.
5. Tadeusz Kaczmarek, Niektóre zagadnienia syntezy parametrów układów kompaundacji indukcyjnych silników synchronizowanych, 1968.

6. Zdzisław Życki, Metody wyznaczania podstawowych wymiarów prądnic synchronicznych z biegunami kłowymi o magnesach trwałych, 1970.
7. Andrzej Bytnar, Wyznaczanie rozkładu temperatur w stojanach turbogeneratorów z chłodzeniem pośrednim w stanach cieplnie ustalonych, 1971.
8. Leokadia Sobolewska, Konstrukcja wykresu pracy oraz wyznaczenie poślizgu krytycznego i przeciążalności momentu silnika indukcyjnego jednofazowego bez fazy pomocniczej, 1971.
9. Włodzimierz Przyborowski, Metoda analizy pola elektromagnetycznego w skrajnych elementach statora turbogeneratorsa z uwzględnieniem ekranu anizotropowego, 1974.
10. Ryszard Rut, Działania elektrodynamiczne i termiczne prądu w pręcie klatki silnika asynchronicznego głębokożłobkowego w stanie zwarcia. Na Politechnice Śląskiej, 1974.
11. Wiesław Partyka, Rozkład temperatury w skrajnych elementach turbogeneratorów energetycznych, 1975.
12. Jerzy Kłopotowski, Wybrane zagadnienia dotyczące określonych metod badań diagnostycznych samochodowej prądnicy prądu przemiennego, 1976.
13. Witold Jasieniecki, Parametry sprzęgła indukcyjnego z wykorzystaniem energii poślizgu, 1979.
14. Bronisław Mrugała, Zagadnienia termiczne silnika liniowego przy obciążeniu stochastycznym, 1980.
15. Jan Mróz, Wpływ prętów biernych na przebieg momentu rozruchowego i naprężeń w prętach klatki silnika synchronicznego, 1983.
16. Wojciech Krajewski, Analiza rozkładów pola elektromagnetycznego i naprężeń w elementach metalowych kształtowanych impulsem elektromagnetycznym, 1984.
17. Krzysztof Pyś, Model matematyczny procesu komutacji w silnikach uniwersalnych oraz kryterium oceny silników indukcyjnych i w czasie ich długotrwałego rozruchu, 1985.
18. Jadwiga Płoszyńska, Nagrzewanie trapezowych prętów uzwojeń kłatkowych podczas zwarcia silników indukcyjnych i w czasie ich długotrwałego rozruchu. 1989.

Ważniejsze publikacje

1. Badanie maszyn elektrycznych prądu stałego. PWN 1953.
2. Badanie maszyn elektrycznych prądu zmiennego. Warszawa PWN wyd. I 1952, wyd. II 1954.
3. Badanie maszyn elektrycznych w przemyśle. Warszawa WNT wyd. I 1964, wyd. II 1978, wyd. III 1987, wyd. IV 1997.
4. **Turbogeneratory.** Warszawa WNT 1973.
5. Zarys maszyn elektrycznych. Warszawa, WNT wyd. I 1974, wyd. II 1978.
8. Maszyny elektryczne, cz. 1 i 2. Warszawa, WPW, wyd. I 1978, wyd. II 1981
9. Teoria maszyn elektrycznych. Warszawa, WNT wyd. I 1982, wyd. II 1987.

*Materiały zebrał, napisał i zredagował: Andrzej Marusak
Fotografie 2 i 3 udostępnił Wojciech Urbański
Korekta: Piotr Marusak*